

SPRÁVA ŠKOLSTVÍ

JUDr. Veronika Kudrová

BZ505 Vybrané otázky správního práva a veřejné správy

Pátek 26. 10. 2012

Premovie:

Changing
Education
Paradigms

Obsah

Ústavní základy

Prameny

Základní pojmy a instituty

Orgány

Správní proces

Ústavní základy

Čl. 33 LZPS

(1) Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

(2) Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, **podle schopností občana a možností společnosti** též na vysokých školách.

(3) Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat **za úplatu**.

(4) Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na **pomoc státu**.

Ústavní základy

Čl. 25 LZPS

...

(2) Občanům příslušejícím k národnostním a etnickým menšinám se za podmínek stanovených zákonem zaručuje též

a) právo na vzdělání v jejich jazyku

...

Čl. 26 LZPS

(1) Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

(2) Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.

...

Ústavní základy

Bezplatnost

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 25/94

Bezplatnost vzdělání omezuje toliko na roli státu *nést náklady na zřizování škol a školských zařízení, na jejich provoz a údržbu a, především nevyžaduje platbu tzv. školného na základních a středních školách.*

Ústavní základy

Bezplatnost

Nález pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 27/95

Pro vzdělávání na vyšších odborných školách platí, že tato forma vzdělání je poskytována vždy za úplatu, tedy i na školách zřizovaných státem. Dle nálezu ÚS to nelze považovat za protiústavní, neboť [VOŠ] *jsou sice na straně jedné součástí výchovně vzdělávací soustavy, na straně druhé představují však typ odlišný od středních škol, neboť studium na nich získání středoškolského vzdělání již předpokládá. Touto svou povahou vymykají se tedy [VOŠ] z rámce článku 33 odst. 2 Listiny, zakotvujícího [nepodmíněné] právo občanů na bezplatné vzdělání v základních a středních školách.*

Ústavní základy

Právo na vzdělání na VŠ

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 32/95

Právo na vzdělání na vysoké škole nelze chápat jako základní právo v tom smyslu, že by každý byl oprávněn studovat na vysoké škole, jakou si sám zvolí, a že by stát byl povinen zaručit komukoliv takové vzdělání, jaké si přeje.

Ústavní základy

Odlišné stanovisko Höllandera, P.

Obsahem základního práva na VŠ je nikoli pouze právo ucházet se o studium na vysoké škole, nýbrž i právo být přijat ke studiu a právo studovat na vysoké škole, a to na základě splnění školou (nebo státem) předem stanovených podmínek, rovnosti šancí a tím i práva na využití objektivizovatelných možností vysoké školy. Podmínky přijímání na VŠ z hlediska ústavního musí být proto určeny předem a musí vycházet z principu rovnosti příležitosti. Obdobně stanovení možností společnosti, a tudíž kapacit vysokých škol a rozsahu bezplatnosti studia, není otázkou libovůle, nýbrž věcí, vyžadující objektivizovatelná hlediska, jejichž vymezení je věcí zákonodárce, exekutivy i vysokých škol.

Prameny

ÚSTAVA + LISTINA

Ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy

- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (zejm. čl. 13)
- Úmluva o právech dítěte (zejm. čl. 28 a 29)
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (zejm. Dodatkový protokol k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 2)

Prameny

Ostatní školství

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (**školský zákon**)
- zákon č. 563/2004 Sb., o **pedagogických pracovnících** a o změně některých zákonů
- zákon č. 306/1999 Sb., o **poskytování dotací** soukromým školám, předškolním a školským zařízením
- zákon č. 109/2002 Sb., o **výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy** ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Prameny

Vysoké školství

- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (**zákon o vysokých školách**)
- zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (**zákon o podpoře výzkumu a vývoje**)

Prameny

Uznávání kvalifikace

Regulovaná povolání...

Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (**zákon o uznávání odborné kvalifikace**)

Uznávání vzdělání (nostrifikace)

- podle § 108 a násl. školského zákona
- podle § 89 a násl. ZVŠ

x

- uznávání předmětů (§ 68 ZVŠ)

Prameny

Velké množství podzákoných předpisů, jejich seznam k nahlédnutí na stránce MŠMT <http://www.msmt.cz/dokumenty>

Základní pojmy a instituty

Ostatní školství

- zásady a cíle vzdělávání
- systém vzdělávacích programů
- vzdělávací soustava, školský rejstřík, školské PO
- hodnocení škol, školských zařízení a vzdělávací soustavy
- některá základní (obecná i zvláštní) pravidla vzdělávání a jeho organizace ve školách
- P&P žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků, včetně hmotného zabezpečení a odměn za produktivní činnost
- uznávání zahraničního vzdělání
- financování škol a školských zařízení

Zásady a cíle vzdělávání

- rovný přístup (zákaz diskrim.), vzájemná úcta, názorová snášenlivost..
- zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce,
- bezplatnost (ČR+EU), zřizuje-li stát, kraj, obec nebo svazek obcí
- zdokonal. procesu vzdělávání, uplatňování moderních metod, svobodné šíření poznatků ...
- rozvoj osobnosti člověka
- pochopení a uplatňování zásad demokracie a P státu, ZLPS...
- utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého,
- poznání světových a evr. kulturních hodnot a tradic...
- získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně...

Vzdělávací programy

Jejich hierarchický systém slouží k naplnění zásad a cílů vzdělávání

Národní program vzdělávání (MŠMT + Parlament)

rozpracovává cíle vzdělávání stanovené zákonem a vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou nezbytné k dosahování těchto cílů

Rámcové vzdělávací programy (MŠMT po projednání s ministerstvy)

vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání (tedy zejména konkrétní cíle, formy, délku, organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání)

jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů.

Vzdělávací programy

Školní vzdělávací programy (ředitelé)

Uspořádání obsahu vzdělávání do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (například modulů).

Vzdělávací programy pro vyšší odborné vzdělávání (akreditace MŠMT)

stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a obsah vzdělávání a jeho organizační uspořádání, profil absolventa vzdělávacího programu, vyučovací jazyk, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání.

Vzdělávací soustava

Školy uskutečňují vzdělávání podle vzdělávacích programů

- mateřská škola
- základní škola
- střední škola (gymnázium, SOŠ a SOU)
- konzervatoř
- vyšší odborná škola
- základní umělecká škola a
- jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

Školská zařízení

Vzdělávací soustava

Školy uskutečňují vzdělávání podle vzdělávacích programů

Školská zařízení poskytují služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťují ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči

- diagnostický ústav
- dětský domov, dětský domov se školou a
- výchovný ústav

Pedagogický pracovník

= ten, kdo uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě školského Z

-> koná přímou vyučovací, výchovnou, speciálně pedagogickou nebo pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného

Předpoklady a požadavky pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich další vzdělávání a kariérní systém upravuje zákon o pedagogických pracovnících a k němu vydané prováděcí vyhlášky.

Základní pojmy a instituty

Vysoké školství

Vysoká škola -> veřejná, státní, soukromá

Fakulta (jen u uni)

Akreditace, studijní program

Studium (začátek, konec, přerušení...)

Akademický pracovník (§ 70)

Student

Poplatek za studium, stipendium

Disciplinární přestupek

Vysoká škola

= instituce poskytující vysokoškolské vzdělání a stejně důrazně rozvíjející vědu, výzkum či uměleckou činnost

§ 1 stanoví, že VŠ jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti, mají výhradní právo

- Přiznávat akademický titul
- Konat habilitační řízení
- Konat řízení ke jmenování profesorem
- Používat akademické insignie a konat akademické obřady

V souladu s demokratickými principy umožňují přístup k VŠ vzdělání, získání odpovídající profesní kvalifikace a přípravu pro výzkumnou práci a další náročné odborné činnosti.

-> **studijní program**

Druhy vysokých škol

VŠ

Státní
(§§ 94, 95 ZVŠ)
(§§ 5 – 38 s výjimkami)

Součást organizační složky státu / Organizační složka státu

Státní rozpočet – obrana/vnitro

Veřejné
(§§ 5 – 38 ZVŠ)

Veřejná vysoká škola
Státní rozpočet - školství

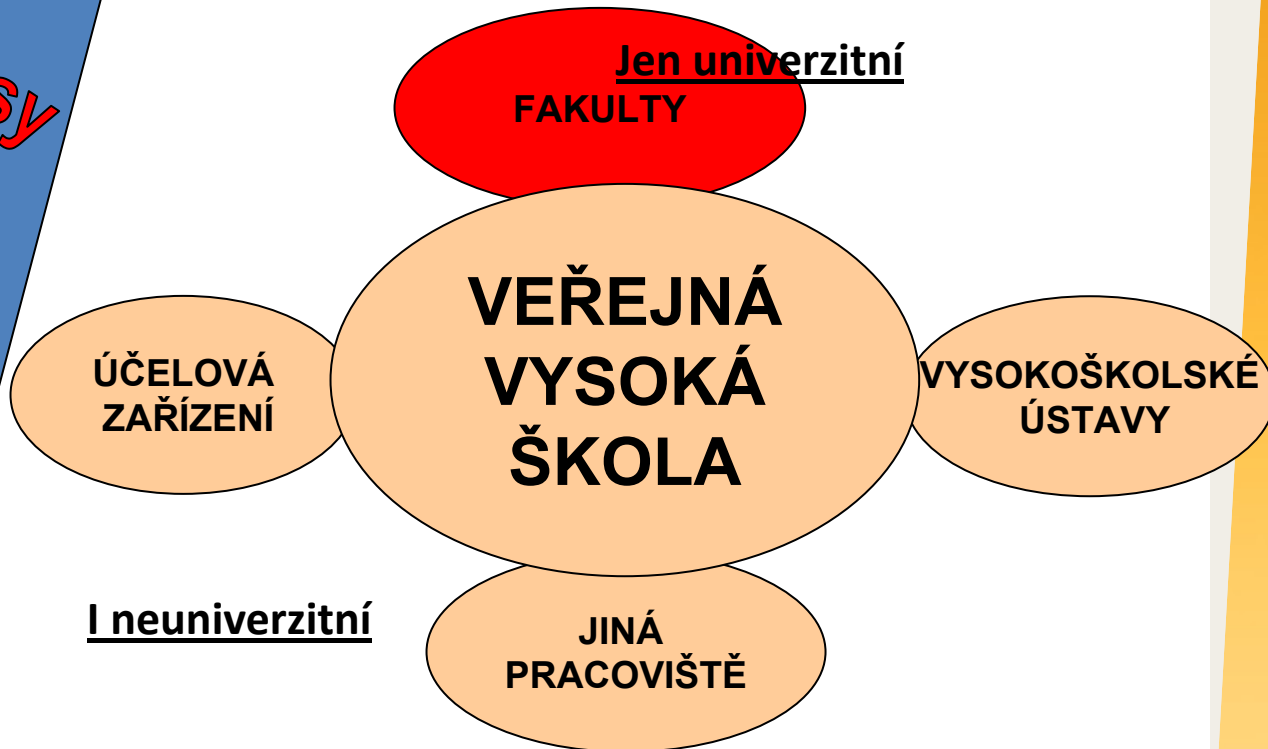
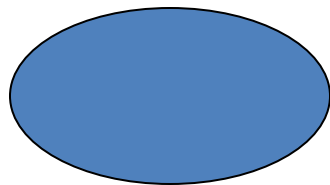
Soukromé
(§§ 39 – 43 ZVŠ)
+ § 36 obdobně

S.r.o. / a.s. / o.p.s.
Zejména vlastní hospodářská činnost

Typy VŠ / součásti škol

**Vnitřní předpisy
musí být
v souladu**

Akreditace studijního programu

Je oprávněním realizační povahy

Přijímat ke studiu

Uskutečňovat výuku (vyučovat, ověřovat znalosti...)

Konat závěrečné zkoušky (a udělovat tituly)

Konat rigorózní řízení

Konat habilitační a profesorská řízení

De lege udělován nejvýše na 10 let, *de facto* nejvýše na 8 let (na 10 jen u LF)

V případě pochybností udělován na dobu kratší, typicky na 4 roky/dostudování; v jediném případě byl podán rozklad

Je možné jej odejmout, omezit či pozastavit

Studium

Začíná zápisem

Končí

• Úspěšně

• Neúspěšně

- Zanecháním

- (Nedobrovolným) ukončením

- Vyloučením

 - *Za disciplinární přestupek*

 - *Za podvodné jednání při přijímacím řízení*

Akademický pracovník, student

Akademický pracovník

= zaměstnanec vysoké školy, který vykonává jak pedagogickou, tak vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Akademičtí pracovníci jsou povinni dbát dobrého jména vysoké školy.

Student

= osoba zapsaná ke studiu ve studijním programu

Poplatek, stipendium

Poplatek spojený se studiem

Na VVŠ – za přijímací řízení, za delší studium, za další studium, za cizojazyčné studium (§ 58)

Na SVŠ – školné (§ 59)

Stipendium

Dle zákona sociální, ubytovací

Ostatní dle stipendijního řádu

Orgány veřejné správy ost. školství

Ředitel (má zbytkovou působnost)

- odpovídá za vzdělávání a školské služby
- vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti České školní inspekce, i pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a pro práci školské rady,
- odpovídá za zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky
- zřizuje **pedagogickou radu**, s níž projednává všechny zásadní pedagogické dokumenty a opatření týkající se vzdělávací činnosti školy

Školská rada

je orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům a studentům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy

Česká školská inspekce

Orgány veřejné správy ost. školství

Krajský úřad

v některých případech jedná jako prvoinstanční, jinak plní úkoly nadřízeného správního orgánu ředitelů škol a školských zařízení, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí

Obecní úřad

předává krajskému úřadu zákonem vymezené údaje z dokumentace škol a školských zařízení a ze školních matrik

spolupůsobí při rozepisování a poskytování finančních prostředků státního rozpočtu PO vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, kt. zřizují obce nebo svazky obcí, a zpracovává a předkládá krajskému úřadu rozbory hospodaření s finančními prostředky státního rozpočtu.

MŠMT

Orgány veřejné správy ost. školství

MŠMT řídí výkon státní správy ve školství a odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy

- plní úkoly nadřízeného správního orgánu KÚ při rozhodování o P & P fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy.

- zřizuje a zrušuje

- školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči, jakož i mateřské, základní a střední školy pro děti a žáky umístěné v těchto školských zařízeních,

- zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,

- mateřské, základní a střední školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny, pokud je nezřídí obec, svazek obcí nebo kraj,

- školy, jejichž činnost je upravena mezinárodními smlouvami.

Orgány veř. VŠ / státní ... Soukr?

Akademický senát

Děkan / rektor

Vědecká rada

Disciplinární komise

Akreditační komise

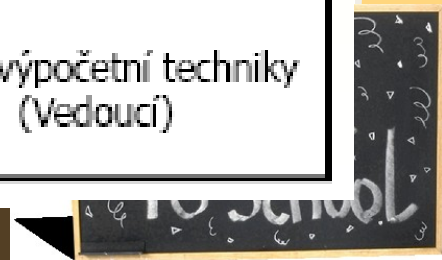
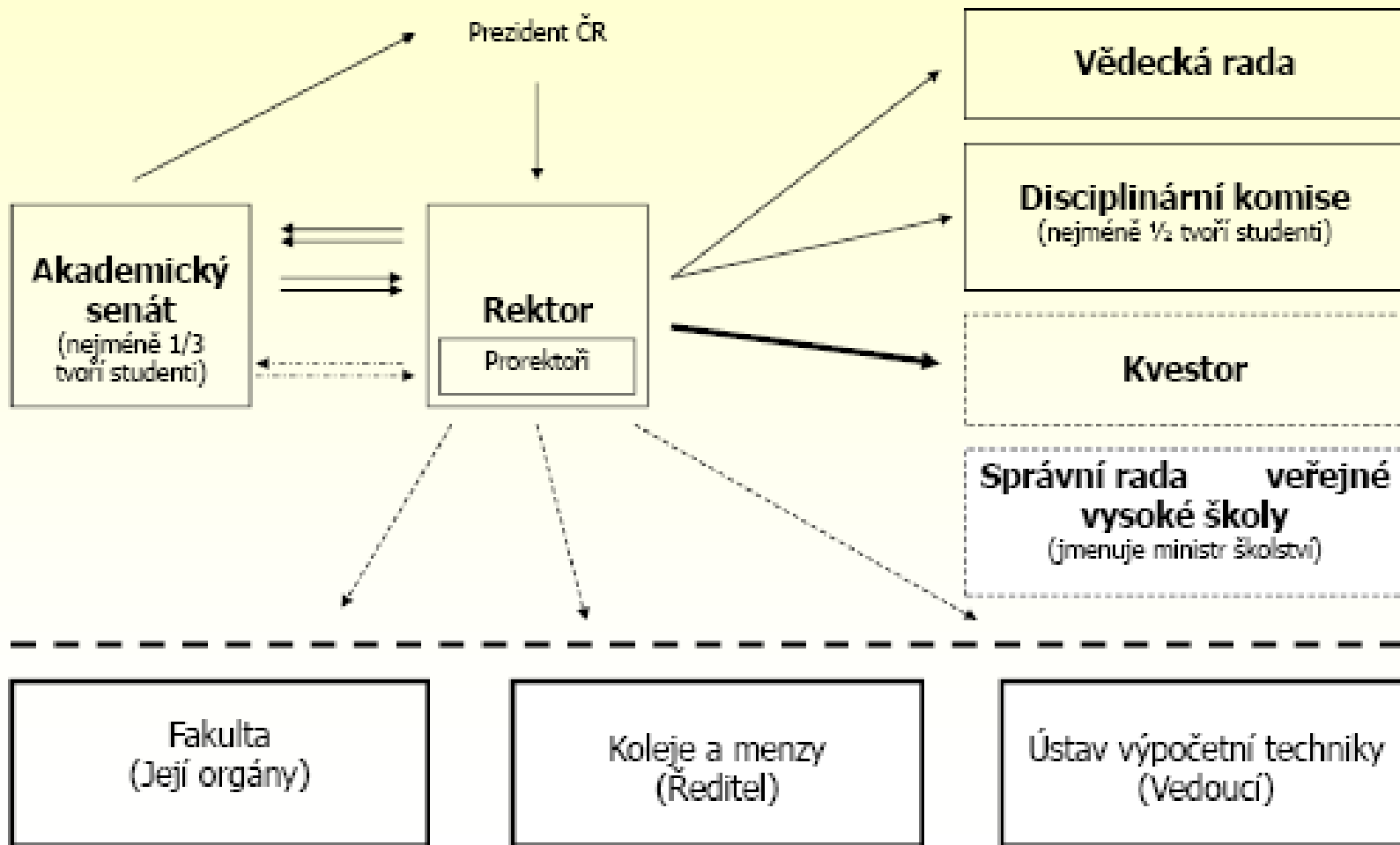
MŠMT

- vykonává dozor
- uděluje akreditaci
- uděluje státní souhlas k působení soukromé VŠ

VŠ je samosprávná!

Odpovědnostní vztahy

Správní proces

Ostatní školství

Až na výjimky obecný správní proces (§183)

- (1) Pokud tento zákon nestanoví jinak, vztahuje se na rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti státní správy podle tohoto zákona správní řád
- (2) Správní řád se nevztahuje na rozhodování podle §27 odst. 1, §74 odst. 9 písm. c), §80 odst. 8, §82, §90 odst. 12 a §102 odst. 9.

Vysoké školství

Až na výjimky zvláštní správní proces výlučný

Správní řád je vyloučen pro rozhodování o P&P studentů a akademických pracovníků – POZOR NA § 177, 180/2 SprŘ

Vybraná judikatura

Rozhodování o právech a povinnostech studentů

Soudní přezkoumatelnost rozhodnutí

Nález Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2002 sp. zn. I. ÚS 282/01 ve věci soudního přezkumu rozhodnutí o (ne)přijetí ke studiu

Pro možnost přezkoumání rozhodnutí orgánu veřejné správy o subjektivních právech a povinnostech fyzických nebo právnických osob není rozhodující, zda bylo vydáno v řízení podle zákona č. 71/1967 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, či zda jsou výsledkem jinak procesně upraveného řízení, případně jejich vydání předcházelo řízení, které není upraveno vůbec (srov. § 244 odst. 3 o. s. ř.). V souladu s dikcí § 248 odst. 3 o. s. ř. in fine ani samotný zákon č. 111/1998 Sb., ve znění zákona č. 147/2001 Sb., přezkoumání daného rozhodnutí ve správním soudnictví nevylučuje.

Vybraná judikatura

Rozhodování o právech a povinnostech studentů

Požadavek na odůvodnění

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 2 As 37/2006 ve věci nepřijetí ke studiu

Uvádí - li uchazeč konkrétní důvody, proč má za to, že rozhodnutí děkana je v rozporu se zákonem, vnitřními předpisy či podmínkami stanovenými podle § 49 odst. 1 a 3, je nutné, aby se rektor při přezkumu tohoto rozhodnutí těmito důvody zabýval, jinak by nedostal zákonu, který stanoví povinnost změnit rozhodnutí, jež je s těmito podmínkami v rozporu. Pokud by rozhodnutí o opravném prostředku ve správním řízení nemuselo být řádně odůvodněno a správní orgán by se nemusel vypořádat s jednotlivými důvody uvedenými v žádosti o přezkoumání rozhodnutí děkana, postrádal by tento opravný prostředek svůj smysl.

Vybraná judikatura

Rozhodování o právech a povinnostech studentů

Požadavek na kvalitu odůvodnění

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 2 As 37/2006 ve věci nepřijetí ke studiu

Pokud mají soudy ve správním soudnictví přezkoumávat rozhodnutí vydané v oblasti veřejné správy [§ 4 odst. 1 písm. a) SŘS], je z povahy věci nutné, aby bylo možno ze správního spisu usoudit na to, z čeho správní orgán vycházel a jakými skutkovými a právními úvahami se řídil. Jinak je totiž nutné napadené rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost zrušit.

V žádném případě totiž nepostačuje v odůvodnění rozhodnutí uvést výše citovanou obecnou formulaci, která pouze opakuje dikci zákona. K tomu, aby napadené rozhodnutí bylo možno přezkoumat, je potřeba konkrétně uvést, o jaké důvody se rozhodnutí opírá a jak k nim žalovaná dospěla.

Vybraná judikatura

Rozhodování o právech a povinnostech studentů

Soudní přezkum (státní závěrečné) zkoušky

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2009 sp. zn. 9 As 1/2009 ve věci přezkumu státní zkoušky

Princip přezkumu (státních) zkoušek na vysoké škole nespočívá a ani spočívat nemůže v přezkumu vědomostí uplatněných studentem při výkonu zkoušky a přezkumu tomu odpovídajícího ohodnocení ze strany zkoušejícího, nýbrž v přezkumu zákonnosti těch postupů, které lze ve smyslu shora uvedeného podřadit pod výkon státní správy.

*S konáním každé zkoušky přitom není spojeno pouze její ohodnocení, ale zákon s konáním zkoušky spojuje také **subjektivní veřejné právo studenta na to, aby daná zkouška proběhla za podmínek stanovených studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem, přičemž tomuto právu studenta odpovídá povinnost vysoké školy stanovené podmínky dodržet.***

Děkuji za pozornost

Příští přednáška
Živnostenská správa

